

Welinpriset

Väl använda pengar

Mecenater har spelat en betydelsefull roll för många konstformer genom historien. De var framför allt vanliga i kungadömen och andra imperialistiska samhällssystem, där en liten aristokrati kontrollerade största delen av landets tillgångar. Härskare, furstar och samhällets rika anställde musiker, konstnärer och kompositörer, eller beställde deras verk för att befästa sin egen politiska och sociala status. Även kyrkan agerade mecenat i stor utsträckning. Under 1800-talet och framåt, när andra typer av samhällen växte fram, minskade mecenaternas betydelse allt eftersom samhällsinstitutioner och marknadskrafter tog över finansieringen av kulturen. Idag har vi sponsring. Företag eller privatpersoner stöder verksamheter som man vill förknippas med för att stärka sitt varumärke, och för att nå specifika målgrupper. Ordet mecenat finns kvar men har idag en helt annan värdeladdning. Mecenater är personer som donerar pengar till verksamheter som de faktiskt tycker är viktiga och bryr sig om, enbart för att det gläder dem och berikar deras liv. Mecenater är personer som Ingrid och Per Welin.

För tio år sedan arbetade Per Welin för Fredrik Lundberg, VD för L E Lundbergföretagen och en av Sveriges rikaste män. Per och Ingrid bodde i en lägenhet på Almlöfsgatan bakom Dramaten i Stockholm, och varje dag promenerade Per förbi Musikaliska Akademien på Nybrokajen för att komma till och från arbetet. Han hade gått och grunnat på något en längre tid – och en dag gjorde han slag i saken.

– Jag gick och såg den där byggnaden varje dag, berättar Per livfullt, och så tänkte jag... äh, va fan. Så jag gick upp och sa att jag var intresserad av att instifta någon form av stipendium, och de trodde inte jag var klok. De såg på mig med stor misstänksamhet. Jag kom från näringslivet, och det var ju skumt folk som inte brukade ha kulturella intressen. Men vi fortsatte tala om det och det ledde till de här stipendierna och pedagogpriset.

År 2001 delades för första gången Ingrid och Per Welins ungdomsstipendier ut av Musikaliska Akademien, fem stipendier på vardera 8 000 kronor till ungdomar mellan 13 och 17 år (idag är summan 10 000 kr). Dessutom något så unikt som ett pedagogpris på 25 000 kronor, Ingrid och Per Welins pedagogpris. Ungdomsstipendierna utses i samband med provspelningarna till Musikaliska Akademiens ungdomsstipendier, som sker på ett

antal orter varje vår. Pedagogpristagaren utses av Svenska Stråkläraryrkesförbundets styrelse, som har att välja bland de kandidater som förbundets medlemmar nominerar.

Autodidakt

Historien går tillbaka till Per Welins barndom. Han växte upp i Ystad och var intresserad av musik. Han sjöng mycket, men när rösten kroknade i målbröttet fastnade han istället för fiol. Det fanns inget egentligt musikintresse i släkten i övrigt, men han lyckades övertala sin pappa att skaffa honom ett instrument.

– Vi köpte stans billigaste fiol på Ystads musikaffär för 50 kronor, minns Per.

Han var flitig och hade två lektioner i veckan – för den lokala pianoläraren, musikdirektör Rudolf Pålsson. Någon fiollärare fanns inte i Ystad.

– Rudolf Pålsson var en jättetrevlig kille, men han kunde inte ett dugg om hur man spelade fiol. En gång tog han min fiol och slet med stråken så att taglet rök åt alla håll. Han skulle visa hur man spelade med kraft. Lektionerna bestod i att han ackompanjerade mig på piano, jag fick en läxa och så spelade vi ihop.

Per fortsatte sina självstudier och när han så småningom gjorde sin militärtjänstgöring i Karlskrona tog han med sig fiolen. I staden fanns nämligen en musikalisk landssekreterare, tillika amatörviolinist, som han kunde ta lektioner av. När han sedan började studera teknisk fysik på Chalmers i Göteborg, så kunde han äntligen skaffa sig lektioner av en riktig fiollärare, Ellen Birgitte Nielsen, lärare vid Musikhögskolan i Göteborg.

– Då insåg man ju snabbt att det var mycket som var fel, säger Per. Men jag spelade vidare, och höjdpunkten på min violinistkarriär var när jag fick sitta konsertmästare i Chalmerssippet. När jag kom till stadiet att jag skulle vara tvungen att öva mer än en timme om dagen så räckte inte orken och tiden till. Så jag slutade. Men nu har jag börjat spela igen, efter 50 års tystnad. Och det är förvånansvärt hur bra det går.

– Han spelar mycket bättre nu än han någonsin gjorde på den tiden, inflikar Ingrid uppriktigt. Han har lärt sig så mycket av att se på våra unga stipendiater. De har verkligen inspirerat honom.

Per nickar entusiastiskt och fortsätter.

– När jag spelade tänkte jag mest på tekniken, när jag klarade tekniken så gick jag vidare. Jag tog mig igenom både Bruchs och Mendelssohns violinkonserter när jag tog lektioner för Ellen Birgitte

Nielsen. Men jag spelade bara tekniskt. Idag är det helt annorlunda, de unga vi träffar spelar med ett helt annat musikaliskt innehåll.

Yrkesliv

Efter sin civilingenjörsexamen fortsatte Per Welin att forska på Chalmers, samtidigt som han studerade ekonomi på Handelshögskolan i Göteborg. Han började på Göteborgs Bank, där han arbetade med företag som hade problem, och var sedan finanschef på Salénrederierna och Trygg-Hansa innan han började arbeta för Fredrik Lundberg.

Ingrid Welin är född och uppvuxen i Göteborg och har också alltid varit väldigt musikintresserad.

– Jag spelade piano mellan 11 och 14 år, berättar hon. Sedan började jag gå på konserter på allvar. Det var efter andra världskriget, när Sverige var rikt, så vi hade råd att ha gästspel av de främsta i världen, Artur Schnabel, David Oistrakh, Pablo Casals, Andrés Segovia... Det blev ett sådant våldsamt glapp mellan vad jag kunde och vad jag ville så jag la av.

Ingrid studerade till civilekonom vid Handelshögskolan i Göteborg och började arbeta som ekonom i Göteborgs Bank. När hon och Per flyttade till Stockholm 1973 började hon på Dagens Nyheter AB, där hon var medlem i ledningsgruppen fram till 1991 i en rad olika funktioner.

Instrument

Ingrid och Per Welin hade fler idéer. De ville också kunna ge unga begåvade stråkinstrumentalister möjlighet att få spela på bra instrument under sin studietid. Via Åke Holmqvist, sekreterare i Musikaliska Akademien, fick Per tipset att kontakta John Huber som då var Järnåkerfondens instrumentförvaltare. Denne tipsade i sin tur om den svenske fiolbyggaren Peter Westerlund, som

vid första mötet med Per direkt fick en beställning på en kvartettuppsättning instrument. Vilket blev starten på ett omfattande samarbete. I nuläget äger Ingrid och Per Welin 18 stycken Westerlundinstrument som de lånar ut till unga musikstudenter. Via sin stipendieorganisations styrgrupp, som bland annat innehåller Ulla Magnusson och

Ola Karlsson, får de förslag på lämpliga kandidater. De flesta av dessa är också mottagare av Welins ungdomsstipendier. I vardagsrummet i sitt sommarhus på Ingarö i Stockholms skärgård ordnar Ingrid och Per tre till fyra små konserter

varje år. Där får låntagarna spela upp och visa att de utvecklas och tar hand om instrumenten, som lånas ut ett år i taget. Men mer än något annat är konserterna en del av en festlig lunchbjudning som ger ungdomarna möjlighet att träffa varandra, spela ihop och knyta kontakter.

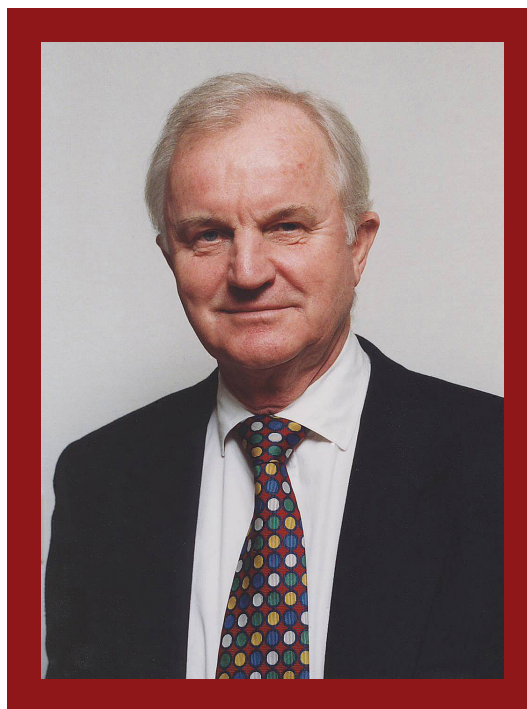
Kompositioner

Nu har de både musiker och instrument. Vad fattas? Jo, musiken förstås. Ingrid och Per Welin har också gjort till sin uppgift att föra ihop de unga stråkinstrumentalisterna med moderna svenska kompositörer, som får skriva musik direkt för ungdomarna.

– Vi har bara ett krav på kompositörerna, ler Per nöjt, men det är ett jävla krav. De måste skriva musik som ungdomarna ska tycka om. Och det är tufft för dem. De är ofta väldigt nervösa inför ungdomarnas respons. Men det skapas också starka band mellan tonsättarna och de unga musiker som med stor entusiasm tar sig an deras musik.

Det första verket som beställdes var en stråkkvartett av Anders Nilsson.

– Anledningen till det, berättar Ingrid, är att första gången vi deltog vid ett högtidssammanträde på Musikaliska Akademien, så spelades musik som gjorde att jag var aldeles uppfylld av

*Ingrid och Per Welin.
Mecenater.*

Text: Fredrik Ström

glädje när jag gick därifrån. Och det var musik av Anders Nilsson. Så han blev den första tonsättaren vi beställde musik av.

Anders Nilsson har även skrivit en violinsonat, som uruppfördes av Daniel Migdal och Philip Ljung 2010, och han arbetar nu med en violinkonsert som Daniel Migdal ska uruppföra i Stockholms Konserthus i maj 2013. Andra kompositörer som Ingrid och Per beställt musik av är Thomas Jennefelt och Daniel Börtz. Kompositionerna tillhör Musikaliska Akademien varifrån det finns möjlighet att låna dem.

Glädje

När man talar med Ingrid och Per Welin om deras stipendieprojekt så lyser de av entusiasm och glädje. De har inga egna barn, utan de unga musikerna har fyllt det tomrummet. Och ungdomarna vänder sig till Inger och Per för stöd och vägledning även i andra frågor. Per har till exempel hjälpt flera av dem med råd om hur de ska ta hand om sina pengar för att kunna överleva som musiker på lång sikt. Ett ämne som han tycker borde vara obliga-

toriskt på musikhögskolorna. Med sin bakgrund inom näringslivet har Per ett driv och en vilja att få saker gjorda, som många musikinstitutioner skulle kunna lära sig mycket av.

Den klassiska musiken har en undanskymd roll i media och har därför svårt att locka till sig sponsorer. Därför behövs mecenaterna extra mycket just här. Ingrid och Per betonar att glädjen i att få lära känna och hjälpa dessa unga människor är värd varenda krona de lagt ner i sina stipendier. Det har gjort deras liv så mycket rikare.

– Stipendierna är till för att ge begåvade och flitiga ungdomar det jag inte fick, säger Per. Tillgång till ett bra instrument och en bra lärare. Att ge pengar till någon som redan är etablerad för att stå där bakom och glänsa det intresserar oss inte. Vi vill ge de ungdomar som kan och vill de förutsättningar de förtjänar.

Ingrid och Per Welins pedagogpris 2001 – 2011

2001	Ingvar Kullberg, Lidingö
2002	Maja Vogl, Mölndal
2003	Ole Hjorth, Enskede
2004	Kristina Mårtensson, Lund
2005	Sven Sjögren, Askim
2006	Inge Hällkvist, Gustafs
2007	Katalin Tibell, Glemmingebro
2008	Håkan Tengberg, Vargön
2009	Karin Hans-Ers, Arbrå
2010	Torbjörn Westman, Oskarshamn
2011	Christina Lundström, Bälinge

Ingrid och Per Welins pedagogpris 2012

Nu är det dags för dig som är medlem i Svenska Stråkläraryrket att nominera den du tycker är värd att få 2012 års Welinpris.

Priset är på 25 000 kronor och delas ut av Musikaliska Akademien i maj 2012.

Pristagaren ska arbeta med stråkelever under musikhögskolenivå och vara medlem av Svenska Stråkläraryrket.

Skicka ditt förslag med en kort motivering till SSF:s sekreterare

Monika Jonasson, sekreterare@esta.se, senast 31 januari 2012.